ଦ୍ୱିତୀୟ ପାଠ

ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ
(Non-Aligned Movement)

ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକା ମହାଦେଶର ବହୁରାଷ୍ଟ୍ର ଉପନିବେଶବାଦ ତଥା ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧରେ ଆନ୍ଦୋଳନ କରି ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଥିଲେ । ମାତ୍ର ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି ଓ ଦେଶର ସୁରକ୍ଷାନିମନ୍ତେ ବିତ୍ତଶାଳୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ଠାରୁ ସାହାଯ୍ୟ ଆଶା କରିଥିଲେ । ଏହି ବିତ୍ତଶାଳୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଆର୍ଥିକ ସାହାଯ୍ୟ ପ୍ରତିବଦଳରେ ସେ ସବୁ ରାଷ୍ଟ୍ରର ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟାପାରରେ ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଥିଲେ । ସେତେବେଳକୁ ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧୀୟ ବାତାବରଣ ଯୋଗୁଁ ସାମ୍ୟବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ସୋଭିଏତ୍ ରୁଷ୍ ଓ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ନେତୃତ୍ୱରେ ପୃଥିବୀ ଦୁଇଟି ବିବଦମାନ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ନୂତନ ଭାବରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହାସଲ କରିଥିବା ଅଳ୍ପ କେତେକ ଏସୀୟ ଓ ଆଫ୍ରିକୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦୁଇଟି ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରୁ ଯେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ନିଜକୁ ସାମିଲ୍ କରି ନେଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏସିଆ ଓ ଆଫ୍ରିକାର ଅନେକ ସ୍ୱାଧୀନ, ଅନୁନ୍ନତ ତଥା ବିକାଶଶୀଳ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦୁଇ ପ୍ରମୁଖ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ହେଲେ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଯୋଗ ନଦେଇ ସେ ଗୁଡ଼ିକଠାରୁ ନିରାପଦ ଦୂରତ୍ୱ ରକ୍ଷାକରି ନିରପେକ୍ଷ ରହିବାକୁ ଉଚିତ ମନେକଲେ । ସେହି ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଜାତୀୟ ପୁନର୍ଗଠନ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଉନ୍ନତି ନିମନ୍ତେ ପରସ୍ପର ସହ ସହଯୋଗ ସ୍ଥାପନ କଲେ । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉତ୍ତମ ବୁଝାମଣା ଓ ସହଯୋଗ ବୃଦ୍ଧିପାଇ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ (Non-Aligned Movement) ର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

୧୯୫୫ ମସିହା ଏପ୍ରିଲ୍ ମାସରେ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆର ପଶ୍ଚିମ ଜାଭାର ବାନ୍ଦୁଙ୍ଗ୍‌ଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ 'ଆଫ୍ରୋ-ଏସୀୟ' ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଏକ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ରୂପରେଖ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରା ଯାଇଥିଲା । ଏଥିରେ ୨୩ଟି ଏସୀୟ ଓ ୬ଟି ଆଫ୍ରିକୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଯୋଗଦେଇ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା ବିଷୟରେ ବିସ୍ତାରିତ ରୂପେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ଏଠାରେ ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଦିଆଯାଇଥିଲା ଯେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରୁଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ଶକ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଅନୁଗାମୀ ନୁହନ୍ତି । ବାନ୍ଦୁଙ୍ଗ୍ ସମ୍ମିଳନୀର ଆତ୍ମା ଥିଲେ

(ଜବାହାରଲାଲ ନେହେରୁ)

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

୧୯୫୫ ମସିହାରେ ବାନ୍ଦୁଙ୍ଗ୍‌ଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଆଫ୍ରୋ-ଏସୀୟ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦାନ କରିଥିବା ୨୩ଟି ଏସୀୟ ଓ ୬ଟି ଆଫ୍ରିକୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କର ନାମ ସଂଗ୍ରହ କରି ଏକ ତାଲିକା ପ୍ରସ୍ତୁତ କର । ନାମଗୁଡ଼ିକୁ ମନେ ରଖ ।

ଭାରତର ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ୍ ଜବାହାରଲାଲ୍ ନେହେରୁ । ତାଙ୍କର ପଞ୍ଚଶୀଳ ବା ସମସ୍ତ ଜାତିର ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ।

ତୁମେ ଜାଣିଛ କି ?

ପଣ୍ଡିତ୍ ଜବାହାରଲାଲ ନେହେରୁଙ୍କର ପଞ୍ଚଶୀଳ ନୀତିରେ ନିମ୍ନଲିଖିତ ୫ଟି ନୀତି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସଭ୍ୟଗଣ ନିମ୍ନୋକ୍ତ ପାଞ୍ଚଗୋଟି ନୀତିକୁ ପାଳନ କରିବେ ବୋଲି ସ୍ଥିର ହୋଇଥିଲା । ୧୯୫୪ ମସିହାରେ ଏହା ଭାରତ ଓ ଚୀନ୍ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା ।

୧. ଅନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସୀମା ଓ ସାର୍ବଭୌମ ପ୍ରତି ସମ୍ମାନ ।
୨. ଅନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଉପରେ ଆକ୍ରମଣରୁ ବିରତ ରହିବା ।
୩. ଅନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବ୍ୟାପାରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନ କରିବା ।
୪. ଅନ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ସହିତ ସମାନତା ଭିତ୍ତିରେ ବନ୍ଧୁତା ସ୍ଥାପନ କରିବା ।
୫. ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ନୀତି ଅବଲମ୍ବନ କରିବା ।

ସାମ୍ୟବାଦୀ ବା ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ମଧ୍ୟରୁ କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ଯୋଗ ନଦେଇ ନିରପେକ୍ଷ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷତା (Non-Alignment) କୁହାଯାଏ । ସ୍ୱାଧୀନତାର ସୁରକ୍ଷା, ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଓ ଉପନିବେଶବାଦର ବିଲୋପ, ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସହାବସ୍ଥାନ ଓ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଅଟେ । ଭାରତର ପ୍ରଥମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ୍ ଜବାହାରଲାଲ୍ ନେହେରୁଙ୍କର ନେତୃତ୍ୱରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇଥିଲା । ଇଣ୍ଡୋନେସିଆର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ସୁକର୍ଣ୍ଣୋ, ଯୁଗୋସ୍ଲୋଭିଆର ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ମାର୍ଶାଲ୍ ଟିଟୋ ଓ ଇଜିପ୍ଟ ରାଷ୍ଟ୍ରପତି ଅବ୍‌ଦୁଲ୍ ନାସେରଙ୍କ ସହଯୋଗ ଏହାକୁ ପରିପୁଷ୍ଟ କରଥିଲା । ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ ନେଇ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱ (Third World) ର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ।

(ମାର୍ଶାଲ୍ ଟିଟୋ)

(ଅବ୍‌ଦୁଲ୍ ନାସେର)

ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅଗ୍ରଗତି

୧. ବେଲ୍‌ଗ୍ରେଡ୍ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୬୧):

୧୯୬୧ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଯୁଗୋସ୍ଲୋଭିଆର ରାଜଧାନୀ ବେଲ୍‌ଗ୍ରେଡ୍‌ଠାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସମ୍ମିଳନୀ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରେ ପୃଥିବୀର ୨୫ଟି ଏସୀୟ ଓ ଆଫ୍ରିକୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଯୋଗଦେଇଥିଲେ । ଏକମାତ୍ର ଇଉରୋପୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଯୁଗୋସ୍ଲୋଭିଆ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ଓ ନିରପେକ୍ଷ ନୀତି ପାଳନ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ; ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଅଣୁଅସ୍ତ୍ର ପ୍ରସ୍ତୁତି ଓ ପ୍ରୟୋଗକୁ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ ଓ ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ ସପକ୍ଷରେ ମତପ୍ରକାଶ କରିବା ସହିତ ପରମାଣୁ ଅସ୍ତ୍ର ପରୀକ୍ଷଣକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ନିଷେଧ କରିବାକୁ ସୁପାରିସ କରିଥିଲେ । ଉପନିବେଶବାଦ ଓ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧରେ ଏଠାରେ ଏକ ସାଧାରଣ ନିନ୍ଦା ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ପ୍ରତିନିଧିମାନେ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘ ସନନ୍ଦରେ ସେମାନଙ୍କର ଆସ୍ଥା ପ୍ରକଟ କରିଥିଲେ । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରତି ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲା ।

୨. କାଇରୋ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୬୪) :

ଇଜିପ୍ଟର ରାଜଧାନୀ କାଇରୋଠାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୬୪

ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ଆହୂତ ହୋଇଥିଲା । ଏଥିରେ ୪୭ଟି ଦେଶର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗଦେଇଥିଲେ । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଶାନ୍ତି ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସହଯୋଗ ଶୀର୍ଷକ ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଓ ଉପନିବେଶବାଦ ବିରୋଧରେ ଦୃଢ଼ ସ୍ୱର ଉତ୍ତୋଳନ କରାଯାଇଥିଲା । ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବୃଦ୍ଧିପାଇଁ ଲାଗିରହିଥିବା ପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱିତା ବିପକ୍ଷରେ ସମ୍ମିଳିତ ପ୍ରତିବାଦ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

୩. ଲୁସାକା ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୭୦):

ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ସଦସ୍ୟମାନେ ଜାମ୍ବିଆର ରାଜଧାନୀ ଲୁସାକାଠାରେ ୧୯୭୦ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଥିଲେ । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ୫୪ଟି ରାଷ୍ଟ୍ର ଯୋଗଦାନ କରିଥିଲେ । ସେଠାରେ 'ଶାନ୍ତି ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସହଯୋଗ' ଉପରେ ପୁନର୍ବାର ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱ ଉତ୍ତେଜନା ଦୂର କରିବାକୁ ସାମରିକ ମେଣ୍ଟଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେବା ପାଇଁ ଦୃଢ଼ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା । ଉପନିବେଶବାଦକୁ ନିନ୍ଦା କରାଯାଇଥିଲା ଓ ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆର୍ଥନୀତିକ ସହଯୋଗ କାମନା କରାଯାଇଥିଲା ।

୪. ଆଲଜିୟର୍ସ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୭୩):

ଆଫ୍ରିକା ମହାଦେଶସ୍ଥ ଆଲଜେରିଆର ରାଜଧାନୀ ଆଲଜିୟର୍ସଠାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୭୩ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସେଥିରେ ୭୬ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗଦାନ କରି ବିଭିନ୍ନ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମସ୍ୟାର ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ଶୋଷଣକୁ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ର ତାହାର ପ୍ରାକୃତିକ ସମ୍ପଦକୁ ଜାତୀୟକରଣ କରିବା ଏବଂ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଅର୍ଥନୈତିକ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବାର ଅଧିକାର ପାଇବା ଉଚିତ୍ ବୋଲି ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ।

୫. କଲମ୍ବୋ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୭୬) :

୧୯୭୬ ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସରେ ୮୬ଟି ଦେଶର ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ନେଇ କଲମ୍ବୋଠାରେ ପଞ୍ଚମ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ ବସିଥିଲା । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କାରବାରରେ ବିକାଶୋନ୍ମୁଖୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ନ୍ୟାୟୋଚିତ ଆର୍ଥନୀତିକ ଅଧିକାର ପାଇବା ଉପରେ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ର ସଂଘ ନିରାପତ୍ତା ପରିଷଦରେ ସ୍ଥାୟୀ ସଦସ୍ୟମାନଙ୍କର ଥିବା 'ଭିଟୋ' କ୍ଷମତାର ଉଚ୍ଛେଦ ନିମନ୍ତେ ଦାବି ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା ।

୬. ହାଭାନା ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୭୯) :

ଆମେରିକା ମହାଦେଶସ୍ଥିତ କ୍ୟୁବାର ରାଜଧାନୀ ହାଭାନାଠାରେ ୧୯୭୯ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଆହୂତ ହୋଇଥିବା ଷଷ୍ଠ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ୯୪ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ବୃହତ୍ ଶକ୍ତିଗୁଡ଼ିକର ଆଧିପତ୍ୟ ବିସ୍ତାର ନୀତିକୁ ନିନ୍ଦା କରାଯାଇଥିଲା । ସାମରିକ ଘାଟିଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବାକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆହ୍ୱାନ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଭାରତ ମହାସାଗରକୁ ଶାନ୍ତି ଅଞ୍ଚଳରୂପେ ରଖିବା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଯାଇଥିଲା ।

୭. ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୮୩) :

୧୯୮୩ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ମାସରେ ୭ଦିନ ଧରି ଭାରତର ରାଜଧାନୀ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀଠାରେ ୯୯ଟି ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ର ଏକ ଶିଖର ବୈଠକରେ ମିଳିତ ହୋଇଥିଲେ । ଏଠାରେ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ଏବଂ ଆଣବିକ ଯୁଦ୍ଧରୁ ନିବୃତ୍ତ ରହିବାକୁ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କୁ ନିବେଦନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏକ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅର୍ଥବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଚଳନ ପାଇଁ ପଦକ୍ଷେପ ନେବାକୁ ମଧ୍ୟ ସୁପାରିସ କରାଯାଇଥିଲା ।

ତୁମ ପାଇଁ କାମ :

ବିଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଭାରତୀୟ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ପଣ୍ଡିତ ଜବାହାରଲାଲ ନେହେରୁ, ଶ୍ରୀମତୀ ଇନ୍ଦିରା ଗାନ୍ଧୀ ଓ ଶ୍ରୀ ରାଜୀବ ଗାନ୍ଧୀଙ୍କର ଭୂମିକା ସମ୍ପର୍କରେ ସହପାଠୀମାନଙ୍କ ସହିତ ବିଶଦ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କର ।

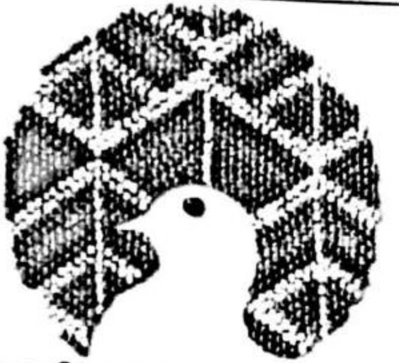

(ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ସାଙ୍କେତିକ ଚିହ୍ନ)

୮. ହାରାରେ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୮୬) :

୧୯୮୬ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଜିମ୍ବାବ୍ୱେର ରାଜଧାନୀ ହାରାରେଠାରେ ଅଷ୍ଟମ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ୧୦୧ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗଦେଇଥିଲେ । ସେଠାରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ବର୍ଣ୍ଣବୈଷମ୍ୟ ନୀତିରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଲୋପ ପାଇଁ ବିଶଦ୍ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇ ପ୍ରସ୍ତାବ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପରିପ୍ରେକ୍ଷିରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ସହଯୋଗ ପାଇଁ ସେଠାରେ ଆହ୍ୱାନ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ନାମିବିଆର ସ୍ୱାଧୀନତା ଏବଂ କାମ୍ବୋଡିଆ, ଆଫାଗାନିସ୍ତାନ୍ ଓ ଇରାନ୍ - ଇରାକ୍ ସମସ୍ୟା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା ।

୯. ବେଲ୍‌ଗ୍ରେଡ୍ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୮୯) :

ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ନବମ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୮୯ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ପୁନର୍ବାର ଇଉରୋପସ୍ଥିତ ଯୁଗୋସ୍ଲୋଭିଆର ରାଜଧାନୀ ବେଲ୍‌ଗ୍ରେଡ୍‌ଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ସେଠାରେ ୯୮ଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗଦେଇଥିଲେ । ଉତ୍ତର ଓ ଦକ୍ଷିଣର ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ଅର୍ଥନୈତିକ ସମ୍ପର୍କ ଏବଂ ନୂତନ ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ଓ ସହଯୋଗ ପାଇଁ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

୧୦. ଜାକର୍ତ୍ତା ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୯୨)

ଦଶମ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୯୨ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଇଣ୍ଡୋନେସିଆର ଜାକର୍ତ୍ତାଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ସେଠାରେ ୧୦୮ଟି ସଭ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧର ଅବସାନ ଏବଂ ସୋଭିଏତ୍ ସଂଘର ବିଲୟ ପରେ ଏହା ପ୍ରଥମ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ ଅଟେ । ଏଠାରେ ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧର ଅବସାନ ପରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ଲକ୍ଷ୍ୟ ଓ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା ଏବଂ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ ସମାନତା ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଯାଇଥିଲା ।

୧୧. କାର୍ଟାଜେନା ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୯୫)

କଲମ୍ବିଆର କାର୍ଟାଜେନା ଡି ଇଣ୍ଡିଆଜ୍‌ଠାରେ ଏକାଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୯୫ ମସିହା ଅକ୍ଟୋବର ମାସରେ ୧୧୩ଟି ସଭ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ନେଇ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏଠାରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ତରରେ ଅର୍ଥନୈତିକ, ରାଜନୈତିକ ଓ ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ବିଷୟ ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଥିଲା । ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କ୍ ଓ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ମୁଦ୍ରାପାଣ୍ଠିର ସଂସ୍କାର ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନିରାପତ୍ତାରକ୍ଷା, ନିରସ୍ତ୍ରୀକରଣ ଏବଂ ଆତଙ୍କବାଦର ବିଲୋପ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା ।

୧୨. ଡରବାନ୍ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୯୮)

୧୯୯୮ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଡର୍‌ବାନ୍‌ଠାରେ ଦ୍ୱାଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ୧୧୪ଟିସଭ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଏକତ୍ର ହୋଇଥିଲେ । ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ଯୋଗଦେଇଥିଲା । ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସନ୍ତ୍ରାସବାଦ ଓ ଆଣବିକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ରର ଦୂରୀକରଣ ବିପକ୍ଷରେ ଏକ ନ୍ୟାୟ ସଂଗତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାକୁ ଆଲୋଚନା କରାଯାଇଥିଲା । ଇସ୍ରାଏଲ୍‌କୁ ପାଲେଷ୍ଟାଇନ୍

ଏବଂ ଆରବୀୟ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଓହରିଯିବାକୁ ଦାବି କରାଯାଇଥିଲା ।

୧୩. କୁଆଲାଲାମ୍ପୁର ସମ୍ମିଳନୀ (୨୦୦୩)

ମାଲୟେସିଆର କୁଆଲାଲାମ୍ପୁରଠାରେ ତ୍ରୟୋଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ ୨୦୦୩ ମସିହା ଫେବୃଆରୀ ମାସରେ ୧୧୪ଟି ମଧ୍ୟରୁ ୧୧୨ଟି ସଭ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧିଙ୍କୁ ନେଇ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା, ଏଠାରେ ଗୋଷ୍ଠୀନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ଓ ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର ଦୃଢ଼ୀକରଣ ଉପରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଇରାକ୍ ଓ ଦକ୍ଷିଣ କୋରିଆ ସମସ୍ୟା ଏବଂ ବିଶ୍ୱ ସନ୍ତ୍ରାସବାଦ ମୂଳୋତ୍ପାଟନ ଉପରେ ଆଲୋଚନା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ।

୧୪. ହାଭାନା ସମ୍ମିଳନୀ (୨୦୦୬)

ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ ପୁନର୍ବାର କ୍ୟୁବାର ହାଭାନାଠାରେ ୨୦୦୬ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଏଠାରେ ୧୧୮ଟି ସଭ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗ ଦେଇ ବିଶ୍ୱର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯୁକ୍ତରାଷ୍ଟ୍ର ଆମେରିକା ଓ ତା'ର ସହଯୋଗୀ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଏକଚାଟିଆ ଆଧିପତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ବିରୋଧ କରିଥିଲେ । ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବ୍ୟାପାରରେ ବୈଦେଶିକ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ଏବଂ ବଳପୂର୍ବକ ଶାସନ ପରିବର୍ତ୍ତନର ମଧ୍ୟ ଏଠାରେ ନିନ୍ଦା କରାଯାଇ ଥିଲା ।

୧୫. ଶାର୍ମ ଏଲ୍ ଶେଖ୍ ସମ୍ମିଳନୀ (୨୦୦୯)

ଇଜିପ୍ଟର ଶାର୍ମଏଲ୍ ଶେଖ୍ଠାରେ ୧୧୮ଟି ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ୨୦୦୯ ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ

ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ - ସାରଣୀ

ଆନ୍ଦୋଳନ	ସମୟ (ମସିହା)	ସ୍ଥାନ
ପ୍ରଥମ	୧୯୬୧	ଯୁଗୋସ୍ଲୋଭିଆର ବେଲଗ୍ରେଡ୍
ଦ୍ୱିତୀୟ	୧୯୬୪	ଇଜିପ୍ଟର କାଇରୋ
ତୃତୀୟ	୧୯୭୦	ଜାମ୍ବିଆର ଲୁସାକା
ଚତୁର୍ଥ	୧୯୭୩	ଆଲ୍‌ଜେରିଆର ଆଲ୍‌ଜିୟର୍ସ
ପଞ୍ଚମ	୧୯୭୬	ଶ୍ରୀଲଙ୍କାର କଲମ୍ବୋ
ଷଷ୍ଠ	୧୯୭୯	କ୍ୟୁବାର ହାଭାନା
ସପ୍ତମ	୧୯୮୩	ଭାରତର ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ
ଅଷ୍ଟମ	୧୯୮୬	ଜିମ୍ବାବ୍ୱେର ହାରାରେ
ନବମ	୧୯୮୯	ଯୁଗୋସ୍ଲୋଭିଆର ବେଲ୍‌ଗ୍ରେଡ୍
ଦଶମ	୧୯୯୨	ଇଣ୍ଡୋନେସିଆର ଜାକର୍ତ୍ତା
ଏକାଦଶ	୧୯୯୫	କଲମ୍ବିଆର କାର୍ଟାଜେନା ଡି ଇଣ୍ଡିଆନ୍
ଦ୍ୱାଦଶ	୧୯୯୮	ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଡରବାନ୍
ତ୍ରୟୋଦଶ	୨୦୦୩	ମାଲୟେସିଆର କୁଆଲାଲାମ୍ପୁର
ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ	୨୦୦୬	କ୍ୟୁବାର ହାଭାନା
ପଞ୍ଚଦଶ	୨୦୦୯	ଇଜିପ୍ଟର ଶାର୍ମ ଏଲ୍ ଶେଖ୍

ପଞ୍ଚଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଏକତ୍ର ହୋଇ ସେଠାରେ ପୃଥିବୀର ଅର୍ଥନୈତିକ ସଙ୍କଟ ଏବଂ ବିଭିନ୍ନ ରାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉପୁଜୁଥିବା ରାଜନୈତିକ ଉତ୍ତେଜନା ଓ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ।

ଏହି ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବିଶ୍ୱରେ ପ୍ରଭୂତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥିଲା । ସୋଭିଏତ୍ ସଂଘ ଓ ପୂର୍ବ ଇଉରୋପରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟବାଦ (ସାମ୍ୟବାଦ)ର ବିଲୋପ ହେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସୋଭିଏତ୍ ମହାଶକ୍ତିର ମଧ୍ୟ ବିଲୟ ଘଟିଥିଲା । ସାମରିକ ମେଣ୍ଟମାନ ଭାଙ୍ଗି ଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧର ଅନ୍ତ ହୋଇଥିଲା । ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ସମ୍ମିଳନୀ ଗୁଡ଼ିକରେ ଆତଙ୍କବାଦ ଓ ଗଣବିଧ୍ୱଂସି ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ବିରୋଧରେ ପ୍ରସ୍ତାବମାନ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଜଗତୀକରଣ ଓ ବିଶ୍ୱ ବାଣିଜ୍ୟିକ ସଂଗଠନ (World Trade Organization)ରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାର ଧାରା ଚାଲୁ ରଖିବା ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅବଦାନ:

ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧ, ମହାଶକ୍ତି ମେଣ୍ଟ ଓ ସାମରିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଗଠନ ଯୁଗରେ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ ଏକ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧର ଅନ୍ତ ଦିଗରେ ଏହା ସଫଳ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇ ପାରିଛି । ଏହା ବିଶ୍ୱରୁ ଉପନିବେଶବାଦର ବିଲୟକୁ ତ୍ୱରାନ୍ୱିତ କରିଛି । ନୂତନ ଭାବରେ ସ୍ୱାଧୀନ ହୋଇଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଏକତ୍ର ହେବାଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱର ଅଭ୍ୟୁଦୟ ଘଟିଛି । ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାର ଘୃଣ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣବୈଷମ୍ୟବାଦର ଅନ୍ତ ଦିଗରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ଉଦ୍ୟମ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ଏହା ଶୀତଳ ଯୁଦ୍ଧ ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ପୃଥିବୀରେ ଗଢ଼ିଉଠିଥିବା ବିଭିନ୍ନ ସାମରିକ ମେଣ୍ଟକୁ ବିରୋଧ କରିବା ସହିତ ନୂତନ ଭାବରେ ସ୍ୱାଧୀନତା ପ୍ରାପ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଯୋଗଦାନକୁ ନିରୁତ୍ସାହିତ କରିଥିଲା । ଦକ୍ଷିଣ ପୂର୍ବ ଏସିଆ ଚୁକ୍ତି ସଂଗଠନ, କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଚୁକ୍ତି ସଂଗଠନ ଓ ୱାରସ ଚୁକ୍ତି ଆଦିର ବିଫଳତା ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତାର ପ୍ରମାଣ ଦିଏ । ଏହାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଫଳରେ ପାରମ୍ପରିକ ଓ ଅଣପାରମ୍ପରିକ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ପ୍ରତିଯୋଗିତା ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇପାରିଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ସଂଯୁକ୍ତ ରାଷ୍ଟ୍ରସଂଘର କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମକୁ ଅଧିକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କରାଯାଇ ପାରିଛି ଏବଂ ପ୍ରଚଳିତ ରାଜନୀତିର ଗତି ଓ ରୂପରେଖକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ବଦଳାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିଛି । ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନ ଯୋଗୁଁ ଦୁର୍ବଳ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ଲାଭ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱର ଶକ୍ତିମାନେ ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ଓ ମାନବୀୟ ଭ୍ରାତୃତ୍ୱର ସଫଳ ପ୍ରସାର କରି ପାରିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନାବଳୀ

୧. **ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୬୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।**

(କ) ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ କିପରି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ?

(ଖ) ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷତା କାହାକୁ କୁହାଯାଏ ? ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ଲକ୍ଷ୍ୟ କ'ଣ ? ଏହି ଆନ୍ଦୋଳନର ପ୍ରସାରରେ ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କିଏ ?

(ଗ) ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ରୂପରେଖ କେବେ ଓ କେଉଁଠାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଥିଲା ? ସେଠାରେ କେତୋଟି ଏସୀୟ ଓ ଆଫ୍ରିକୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗଦେଇଥିଲେ ଓ ସେମାନେ କେଉଁସବୁ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ?

(ଘ) ବିଶ୍ୱଶାନ୍ତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିଗରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଅନ୍ଦୋଳନର ଅବଦାନ ଆଲୋଚନା କର ।

୨. **ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ୨୦ ଗୋଟି ଶବ୍ଦ ମଧ୍ୟରେ ଲେଖ ।**

(କ) ପ୍ରଥମ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଯୋଗଦେଇଥିବା ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ପ୍ରତିନିଧିମାନେ କି' କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦନ କରିଥିଲେ ।

(ଖ) ପଞ୍ଚମ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ କେବେ ଓ କେଉଁଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ? ଏହି ସମ୍ମିଳନୀରେ କେଉଁ ବିଷୟରେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆରୋପ କରାଯାଇଥିଲା ?

(ଗ) ନୂଆଦିଲ୍ଲୀଠାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ଏକ ଶିଖର ବୈଠକ କେବେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ? ଏଠାରେ କି' ପଦକ୍ଷେପ ନିଆଯାଇଥିଲା ।

(ଘ) ଲୁସାକା ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ କି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଙ) ବାନ୍ଦୁଙ୍ଗ୍ ସମ୍ମିଳନୀର ଆତ୍ମା କିଏ ଥିଲେ ? ତାଙ୍କର କେଉଁ ନୀତି ସେଠାରେ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଚ) ହାରାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ କେତୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗଦେଇଥିଲେ ? ସେଠାରେ କେଉଁ ଦୁଇଟି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପାଦିତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଛ) ୧୯୮୯ ମସିହା ସେପ୍ଟେମ୍ବର ମାସରେ କେଉଁଠାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ? ସମ୍ମିଳନୀରେ କେଉଁ ବିଷୟରେ ପ୍ରସ୍ତାବ ଆସିଥିଲା ?

(ଜ) ତ୍ରୟୋଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ମୁଖ୍ୟତଃ କ'ଣ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଝ) ଚତୁର୍ଦ୍ଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ କେବେ ଓ କେଉଁ ସ୍ଥାନରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଞ) ପଞ୍ଚଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ କେଉଁଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ? ଏଥିରେ କେତୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ?

୩. **ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରଶ୍ନର ଉତ୍ତର ଗୋଟିଏ ବାକ୍ୟରେ ଲେଖ ।**

(କ) କାହା ନେତୃତ୍ୱରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇଥିଲା ?

(ଖ) କେଉଁମାନଙ୍କ ସହଯୋଗ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ପରିପୁଷ୍ଟ କରିଥିଲା ?

(ଗ) କେଉଁମାନଙ୍କୁ ନେଇ ତୃତୀୟ ବିଶ୍ୱର ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ?

(ଘ) କେଉଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ବୃହତ୍ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କର ସାମରିକ ଘାଟିଗୁଡ଼ିକୁ ନଷ୍ଟ କରିଦେବାକୁ ଆହ୍ୱାନ ଦିଆଯାଇଥିଲା ?

(ଙ) ଆଲ୍‌ଜିୟର୍ସ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ କେତୋଟି ରାଷ୍ଟ୍ରର ପ୍ରତିନିଧି ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ ।

(ଚ) ଲୁସାକା କେଉଁ ଦେଶର ରାଜଧାନୀ ?

(ଛ) ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର ସପ୍ତମ ସମ୍ମିଳନୀ କେଉଁଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ?

(ଜ) ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନ କେଉଁ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ପଦକ୍ଷେପ ନେଇଥିଲା ?

(ଝ) କେଉଁ ଚୁକ୍ତି ଗୁଡିକର ବିଫଳତା ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ଆନ୍ଦୋଳନର କାର୍ଯ୍ୟ ଦକ୍ଷତାର ପ୍ରମାଣ ଦିଏ ?

(ଞ) ପଞ୍ଚଦଶ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀ କେଉଁଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ?

୪. ନିମ୍ନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକରେ ତଳେ ଦିଆଯାଇଥିବା ଚାରିଗୋଟି ବିକଳ୍ପ ମଧ୍ୟରୁ ଠିକ୍ ଉତ୍ତରଟି ସଙ୍ଗେ ତା'ର କ୍ରମିକ ନମ୍ବର ବାଛି ଲେଖ ।

କ. କେଉଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆଫଗାନିସ୍ତାନରୁ ରୁଷିଆର ସୈନ୍ୟ ଅପସାରଣ ପାଇଁ ଆହ୍ୱାନ ଦିଆଯାଇଥଲା ?

(i) ହାଭାନା ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୭୯ (ii) ହାରାରେ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୮୬
(iii) ନୂଆଦିଲ୍ଲୀ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୮୩ (iv) ବେଲ୍‌ଗ୍ରେଡ୍ ସମ୍ମିଳନୀ ୧୯୮୯

ଖ. ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ରାଷ୍ଟ୍ରମାନଙ୍କର ପ୍ରଥମ ସମ୍ମିଳନୀ କେଉଁଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା ?

(i) ବାନ୍ଦୁଙ୍ଗ (ii) ଲୁସାକା
(iii) କାଇରୋ (iv) ବେଲ୍‌ଗ୍ରେଡ୍

ଗ. କେଉଁ ବିଷୟଟି ୧୯୮୯ ମସିହାରେ ବେଲ୍‌ଗ୍ରେଡ୍ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆଲୋଚିତ ହୋଇଥିଲା ?

(i) ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଣୁ ଅସ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଛେଦ (ii) ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତି ଅବସ୍ଥା
(iii) ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ ବର୍ଣ୍ଣବୈଷମ୍ୟବାଦର ବିଲୋପ (iv) ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧରେ ସାଧାରଣ ନିନ୍ଦା

ଘ. କେଉଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ବିଶ୍ୱ ଉତ୍ତେଜନା ଦୂର କରିବାକୁ ସାମରିକ ମେଣ୍ଟ ଗୁଡ଼ିକ ନଷ୍ଟ କରିଦେବା ପାଇଁ ମତ ପ୍ରକାଶ ପାଇଥିଲା ?

(i) ଲୁସାକା ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୭୦) (ii) ହାଭାନା ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୭୯)
(iii) କଲମ୍ବୋ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୭୬) (iv) ହାରାରେ ସମ୍ମିଳନୀ (୧୯୮୬)

ଙ. କେଉଁ ବିଷୟରେ ୧୯୮୬ ମସିହାର ହାରାରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନିରପେକ୍ଷ ସମ୍ମିଳନୀରେ ଆଲୋଚନା ହୋଇଥିଲା ?

(i) ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସନ୍ତ୍ରାସବାଦର ଦୂରୀକରଣ (ii) ବିଶ୍ୱବ୍ୟାଙ୍କର ସଂସ୍କାର
(iii) ସାମରିକ ଘାଟିଗୁଡ଼ିକର ଧ୍ୱଂସ (iv) ବର୍ଣ୍ଣ ବୈଷମ୍ୟ ନୀତିର ବିଲୋପ

୫. ପାଠରେ ଦିଆଯାଇଥିବା ତୁମ ପାଇଁ କାମଗୁଡ଼ିକ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ ସହାୟତା ଓ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାରେ ସମ୍ପାଦନ କର ।

●●